

Тетяна Луньова

ВІКНА

Вікна – очі будинків. Певно, так писали багато поетів, і нині сказати так – анітрохи не оригінально, але й справді: вікна – мов очі. Великі, маленькі; квадратні, у формі трапеції; прості, з оздобленням; із звичайним склом, з вітражами – вікна надають фасадів будинку певного виразного образу, як очі індивідуалізують обличчя. І як ми безумовно пам'ятаємо очі людини, зберігаючи в пам'яті її лице, так і мислений образ будинку неодмінно включає уявлення про вікна.

Про життєрадісні, веселі очі можна метафорично сказати, що вони світяться – о темній порі вікна теж випромінюють світло, і не лише буквально: надією на тепло, добробут, спокій, щастя є те світло для зморених, злидених, страждених, зневірених.

Хоч тонкі й прозорі, вікна надійно захищають будинок від усього ворожого, що є назовні: вітру, холоду, спеки, дощу, снігу, граду, туману, диму. Водночас вікна пропускають всередину життєдайне сонячне світло – найтонший з-посеред інших трьох основних елементів – землі, води, повітря, що на них засноване життя. Тож вікна – наймагічніші компоненти сучасних спрофанізованих осель, навіть якщо ми забули це помічати. Вікна не лише відокремлюють нас від світу, й а поєднують із ним.

Вікна – безумовні лідери в поліфункціональності серед усіх складників будівлі. Вони прагматично захищають будинок, естетично оздоблюють його, містично об'єднують із світом, а також – багато розказують про мешканців. Кількість і розмір вікон завжди були символічним показником статків господаря. У давнину власники будинків мали сплачувати податки за вікна на фасаді, і гоноровиті багатії не скупилися викладати срібні та золоті монети за свої вікнасті кам'яниці. Для простих людей дорого було навіть просто заскрити раму, тож скляні шибки були предметом гордості і (не без того) заздощів. Та й зараз: що більші вікна – то дорожче опалювати дім, то заможнішим мусить бути господар.

Але не розмір, а чистота вікон є найвиразнішим показником душевного стану і думок людини. Люди хворі, пропаші, зневірені, втомлені не зважають, що мають вікна брудні. Люди енергійні, життєрадісні, сповнені сна-

ги, оптимістичні не забувають турбуватися про те, щоб вікна виблискували чистотою.

Очі розкривають душу людини; вікна – душу дому і людини, яка живе в ньому.

Магія вікон у тому, що вони показують світ людині і людину світові. Вікна виявляють певну частину довкілля, котру виділяють людині. Визираючи назовні, ми бачимо не весь світ, а певний його куточок, окремий ракурс – обрамлений вікном. Спершу ми обираємо вікна, а потому вікна вибирають, що нам бачити. Ті, хто погляне з вулиці на вікна, багато дізнається про нас: прості чи новомодні фіранки, класично білі чи ядучі фіолетові рами, квіти чи папери на підвіконні. У цьому відношенні вікна розказують не лише про індивідуальні особливості, а й про культурні константи. Так, перебуваючи у Швеції, я жодного разу не бачила, щоб на підвіконні були навалені папки, книги, іграшки: там стоять невеликі, скромні, охайні, переважно білі, рідше ніжних пастельних кольорів, одна чи дві свічі, лампи або квітки. Уявіть собі, як це гарно: ви йдете вулицею – байдуже, чи в столиці, чи в маленькому містечку – і майже на кожному вікні споглядаєте дві сріблясто-білі свічі, дві білосніжні орхідеї, дві молочно-білі лампи... У своїй сукупності вони створюють напрочуд гармонійний ансамбль. І такі предмети є не лише втіленням збалансованості як питомої риси шведської ментальності, а й щирого альтруїзму – ці красиві свічі, витончені орхідеї, пропорційні лампи ввечері, коли всі збираються вдома, закриті шторами: вони не стільки для себе, скільки для інших.

Не можу оминати тут враження від ще однієї культури – всепроникної, нав'язливої – американської. У Сполучених Штатах, де щастя людини визначається її успішністю в житті, успіх вимірюється тим, чи є у твоєму офісі вікно. Дрібні менеджери, прості викладачі працюють у приміщеннях без вікон (так, суцільна економічна доцільність при проектуванні та побудові й шалене збереження коштів при експлуатації!) – і лише керівники вищої ланки та заслужені професори насолоджуються такою розкішшю, як вікна.

... у тому останньому домі, що в ньому кожного з нас заб'ють наглухо, немає вікон. Вікна – свічада життя.

